

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 października 2019 r.

Pozycja 179

POSTANOWIENIE z dnia 18 kwietnia 2019 r. Sygn. akt Ts 12/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 22 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, ze zm.) w zakresie, zwrotu „gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości” z art. 42 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) z art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 stycznia 2019 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparacji niniejszego postanowienia.

Stan faktyczny, leżący u podstaw skargi konstytucyjnej, przedstawia się następująco.

Wyrokiem nakazowym z 18 stycznia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w O. II Wydział Karny (dalej: Sąd Rejonowy) uznał skarżącego za winnego przekroczenia prędkości – czynu typizowanego w art. 92a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2018 r. poz. 618, ze zm.; dalej: k.w.) w związku z art. 20 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1990, ze zm.) i za to, na podstawie art. 92a w związku z art. 24 § 1 i 3 k.w., wymierzył mu karę grzywny w wysokości 300 zł. Od powyższego orzeczenia skarżący wniósł sprzeciw. Sformułował także wniosek o ustanowienie obrońcy z urzędu. Zarządzeniem z 13 marca 2017 r. (sygn. akt jw.) Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku, stwierdziwszy m.in., że nie przemawia za tym dobro wymiaru sprawiedliwości. Na zarządzenie to skarżący wniósł zażalenie, które nie zostało uwzględnione postanowieniem Sądu Rejonowego z 13 czerwca 2017 r. (sygn. akt jw.), pozostawiając tym samym

zarządzenie w mocy. Zażalenie skarżącego na to postanowienie Sąd Rejonowy pozostawił w aktach sprawy bez rozpoznania.

Wyrokiem z 7 maja 2018 r. (sygn. akt jw.) Sąd Rejonowy uznał skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i wymierzył mu karę grzywny w wysokości 400 zł. Po rozpoznaniu apelacji skarżącego, Sąd Okręgowy w K. IV Wydział Karny-Odwoławczy, wyrokiem z 21 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) utrzymał rozstrzygnięcie w mocy. Orzeczenie to, wskazane przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało mu doręczone 2 stycznia 2019 r.

Zarządzeniem z 21 marca 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 26 marca 2019 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi, przez doręczenie:

1) czterech odpisów pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym;

2) oryginału (albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem):

a) wyroku nakazowego Sądu Rejonowego z 18 stycznia 2017 r. (sygn. akt [...]) uznającego skarżącego za winnego zarzucanego mu wykroczenia i wymierzającego mu karę grzywny,

b) zarządzenia sędziego Sądu Rejonowego z 13 marca 2017 r. (sygn. akt jw.) nieuwzględniającego wniosku skarżącego o wyznaczenie obrońcy z urzędu,

c) postanowienia Sądu Rejonowego z 13 czerwca 2017 r. (sygn. akt jw.) nieuwzględniającego zażalenia skarżącego na zarządzenie tego sądu z 13 marca 2017 r.,

d) wyroku Sądu Rejonowego z 7 maja 2018 r. (sygn. akt jw.) uznającego skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu wykroczenia i wymierzającego mu karę grzywny,

e) wyroku Sądu Okręgowego w K. IV Wydział Karny-Odwoławczy, Sekcja ds. postępowań szczególnych i wykroczeń z 21 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) utrzymującego w mocy orzeczenie z 7 maja 2018 r.,

f) dokumentu potwierdzającego datę doręczenia skarżącemu ostatecznego orzeczenia.

1 kwietnia 2019 r. (data nadania) skarżący złożył w Trybunale dokumenty, o których mowa w zarządzeniu.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowany w skardze art. 22 k.p.w., uniemożliwia osobom niezamożnym ustanowienie obrońcy z urzędu przez to, że posługuje się zwrotem „gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości”. W ten sposób narusza prawo tych osób do obrony, a także „szykanuje” je w zakresie przysługującego im prawa do rzetelnego i sprawiedliwego procesu. Z kolei art. 81 § 1a k.p.k. narusza prawo tych osób do rozpoznania sprawy (środka odwoławczego) przez właściwy i niezawisły sąd w toku dwuinstancyjnego postępowania, gdyż „uniemożliwia zaskarżenie do [s]ądu wyższej instancji orzeczenia [s]ądu powszechnego wydane[go] po raz pierwszy przez ten [s]ąd w przedmiocie prawa do obrońcy z urzędu”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Przedmiotem skargi może być zatem tylko ten przepis, który był normatywną podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną. Dlatego ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) zobowiązuje występującego ze skargą do określenia przepisu, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK) oraz dołączenia do niej wydanego na jego podstawie orzeczenia (art. 53 ust. 2 pkt 1 u.o.t.p. TK).

Skarżący zakwestionował art. 22 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, ze zm.; dalej: k.p.w.) w brzmieniu: „[g]dy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, obwinionemu, który nie ma obrońcy z wyboru, wyznacza się na jego wniosek obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaze, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez poważnego uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Przepis art. 78 § 2 Kodeksu postępowania karnego stosuje się.” oraz art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: k.p.k.), który stanowi: „[n]a zarządzenie prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a na postanowienie sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy – zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu”.

Trybunał stwierdza, że powyższe przepisy nie były podstawą orzeczenia, w związku z którym skarżący wniósł skargę, tj. wyroku Sądu Okręgowego z 21 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]). W postępowaniu zakończonym tym orzeczeniem sądy rozstrzygały o tym, czy skarżący jest winny zarzucanych mu czynów, tj. czy wyczerpał znamiona wykroczenia z art. 92a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2018 r. poz. 618, ze zm.; dalej: k.w.), a nie o tym, czy spełnił przesłanki przyznania mu obrońcy z urzędu. Te kwestie zostały bowiem rozstrzygnięte w odrębnym (wpadkowym) postępowaniu, zakończonym postanowieniem Sądu Rejonowego z 13 czerwca 2017 r. Orzeczeniem tym sąd nie uwzględnił zażalenia skarżącego na zarządzenie sędziego tego sądu z 13 maja 2017 r., o nieuwzględnieniu wniosku skarżącego w sprawie wyznaczenia dla niego obrońcy z urzędu. Zatem to właśnie orzeczenie, a nie wyrok Sądu Okręgowego z 21 listopada 2018 r., zostało wydane na podstawie zakwestionowanych w skardze przepisów i to z tym orzeczeniem wiążą się sformułowane w skardze zarzuty.

Skoro zaskarżone przepisy nie były podstawą orzeczenia, w związku z którym skarżący wystąpił do Trybunału, to analizowana skarga nie spełnia podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.t.p. TK.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 64 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze dalszego biegu.

Jednocześnie Trybunał stwierdza, że jeśliby przyjąć, iż orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego z 13 czerwca 2017 r., to skardze należałoby odmówić przekazania do merytorycznej oceny z uwagi na przekroczenie terminu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK.

Trybunał zwraca uwagę także na to, że zakwestionowany w skardze art. 22 k.p.w., w zakresie w niej wskazanym, był już przedmiotem merytorycznej oceny sądu konstytucyjnego. Wyrokiem z 19 lutego 2008 r. (sygn. P 48/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 4) Trybunał – mając na uwadze m.in. istotę wykroczenia, jako czynu o mniejszym ładunku społecznej szkodliwości aniżeli przestępstwo, zagrożonego łagodniejszymi karami, oraz to, że postępowanie toczące się w przedmiocie odpowiedzialności za wykroczenie z reguły jest mniej skomplikowane dowodowo – orzekł, że art. 22 k.p.w. w zakresie, w jakim uzależnia ustanowienie dla obwinionego, na jego wniosek, obrońcy z urzędu od przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości, jest zgodny z art. 42 ust. 2 Konstytucji.

Mając powyższe na względzie, Trybunał postanowił jak na w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.